

Lausunto

21.11.2024

Asia: VN/2646/2024

Lausuntopyyntö Pohjoisen Suomen ohjelmaluonnoksesta

3.1 Kestävä kasvu ja uudistavat investoinnit

Voitte kirjoittaa lausuntonne alla olevaan tekstikenttään:

-

3.2 Puhdas energia ja digitaalinen puhdas kasvu

Voitte kirjoittaa lausuntonne alla olevaan tekstikenttään:

-

3.3 Kestävä matkailu

Voitte kirjoittaa lausuntonne alla olevaan tekstikenttään:

-

3.4 Osaaminen ja työvoiman saatavuus

Voitte kirjoittaa lausuntonne alla olevaan tekstikenttään:

-

3.5 Turvallisuus, huoltovarmuus & omavaraisuus

Voitte kirjoittaa lausuntonne alla olevaan tekstikenttään:

-

3.6. Saavutettavuus

Voitte kirjoittaa lausuntonne alla olevaan tekstikenttään:

-

3.7 Pohjoinen yhteistyö

Voitte kirjoittaa lausuntonne alla olevaan tekstikenttään:

-

Muut huomiot ohjelmaluonnoksesta

Voitte kirjoittaa lausuntonne alla olevaan tekstikenttään:

Esitämme Länsi-Suomen maakuntien puolesta seuraavaa:

- Pidämme ohjelmaluonnoksia kiinnostavina aluekehittämisen ja aluepolitiikan ilmentyminä. Ehdotamme, että valtioneuvosto jatkaa ohjelmatyön kehittämistä ja laajentaa käytäntöä koko Suomeen.
- Itärajan sulkeutumisella on vaikutuksia koko Suomeen, myös Länsi-Suomeen.
- Ohjelmien selkeyttämiseksi ja seurannan edistämiseksi, ehdotamme, että selkeytetään työnjakoa kansallisen ja Euroopan unionin aluekehityspolitiikan välillä.
- Ohjelmien kehittämisessä esitämme, että skaalautuvuutta kehitetään, jotta aluekehittämisen mahdollisuudet ja tarpeet eri aluetasoilla saadaan selvemmin esiin.
- Esitämme, että ohjelmissa ei linjata rakennerahastojen resurssijakoon liittyviä asioita, erillään vakiintuneesta aluekehittämisen järjestelmästä.

Perustelut:

Länsi-Suomen maakunnat pitävät sekä Itäisen että Pohjoisen Suomen ohjelmia kiinnostavina aluekehittämisen ja aluekehityspolitiikan aloitteina. Valtiovallan tulee käydä vuoropuhelua suuralueiden ja maakuntien kanssa.

OECD:n tänä vuonna aluekehityspolitiikasta julkaistujen suositusten mukaan aluekehityspolitiikka on pitkäjänteistä, monialaista ja monitasoista politiikkaa, jonka tavoitteena on parantaa kaikkien alueiden panosta kansalliseen suorituskäyttöön ja vähentää eriarvoisuutta paikkojen ja ihmisten välillä (OECD 2024 Recommendation of the Council on Regional Development Policy). Alueiden tulee olla mukana uuden EU-ohjelmakauden valmistelussa ja toimeenpanossa.

Itäisen ja Pohjoisen Suomen ohjelmissa tavoitteet ja toimenpiteet kuvataan alueiden omista lähtökohdista. Tämä on tärkeä periaate. Toimenpiteet voidaan toteuttaa kansallisilla tai Euroopan unionin voimavaroilla. Ohjelmien läpinäkyvyyttä ja seurantaan edistää selvä näkemys kansallisen aluekehittämisen ja Euroopan unionin tehtäväjaosta. Tällä tavoin täydentävyysperiaate nousee esiin ja jäsentää tulevaa koheesio- ja kilpailukyky politiikkaa.

Aluekehittämistyö on nähtävä kansallisena tehtävänä, jolla tähdätään kansakunnan parhaaseen. Itärajan sulkemisen vaikutukset kohdistuvat koko Suomeen. On vastuullista osoittaa rajallisia kehittämisresursseja alueille, joilla on potentiaalia ratkaista koko kansakuntaa kohtaavia haasteita.

Länsi-Suomi on yhdistelmä kyvykkyyttä, rakenteellista vahvuutta ja sijaintietuja, joihin nojautuen se kykenee ratkaisemaan kansallisia ja globaaleja kehityshaasteita. Aluepolitiikan tulee olla osa kansallista tehtävää, jolla nämä kyvykkyydet otetaan täysimääräisesti tukemaan kehitysedellytyksiä sekä muualla Suomessa että maailmassa.

Suuraluetarkastelu ei anna tarkkaa kuvaa kaikista aluekehittämisen näkökulmista. Erityisesti on huomioitava alueiden sisäiset kehityserot. Esitämme tarkastelutapaa, jossa sujuvasti ja joustavasti ratkaistaan ”pirullisia ongelmia” kiinnittämällä huomiota aluekehittämisen skaalautuvuuteen. Jokaisessa Länsi-Suomen maakunnassa on alikehittyneitä kuntia, jotka ovat kipeämmin avun tarpeessa kuin monet itäisen tai pohjoisen Suomen kunnat. Tarvitaan kasvun edistämistä ja synergioiden hyödyntämistä suuraluetasolla ja samaan aikaan pikselikoon pienentämistä tasolle, joka mahdollistaa maakuntien heikommin suoriutuvien alueiden tukemisen.

Länsi-Suomen maakunnat ehdottavat, että valtiovalta käy ohjelmavuoropuhelua myös läntisen ja eteläisen Suomen maakuntien kanssa. Länsi-Suomen monimuotoisuus näkyy myös yhdyskuntarakenteessa, esimerkiksi alueen maakuntien jäsentymisessä kaupunkiseuduiksi, seutukaupungeiksi ja maaseutumaiseksi rakenteeksi. Kehittämisen kokonaisuuteen sisältyy myös alueidenkäyttö.

Aluekehittämisselityksen kokonaisuuden kannalta on tärkeää, että Itäisen ja Pohjoisen Suomen ohjelmissa ei tehdä linjauksia erillään vakiintuneen aluekehittämisen järjestelmästä, varsinkaan, jos ne vaikuttavat muihin maakuntiin.

Esimerkkinä tällaisesta järjestelystä Itäisen Suomen ohjelmassa todetaan, että Kymenlaaksolla ja Etelä-Karjalalla on käytettävissään selkeästi muuta itäisen Suomen ohjelma-alueita pienemmät EU:n alue- ja rakennepolitiikan ohjelman resurssit. Maakunnille esitetään kohdennettavaksi Euroopan aluekehitysrahaston (EAKR) lisärahoitusta sekä laajennetaan rahoituksen käyttökohteita vastaamaan muuta itäistä Suomea.

Kymenlaakson ja Etelä-Karjalan rahoituskehityksiä ollaan tiettävästi kasvattamassa, mikä on sinänsä oikeudenmukaista. Joustovaraus tulee osoittaa ensisijaisesti valtakunnallisten teemojen kehityksestä ja toissijaisesti ohjelmakehitysten suhteessa koko siirtymäalueen kesken. Edellytämme, että vastaavanlaisista kansallisista periaatteista keskustellaan yhteisesti kaikkien alueiden kanssa.

Länsi-Suomen maakuntien puolesta

Brandt Mats

Österbottens förbund Pohjanmaan liitto Regional Council of Ostrobothnia -
Länsi-Suomen maakuntien puolesta